

PODDEN

Let's talk rubbish!

Hej lärare,

Vad roligt att du är intresserad av att arbeta med miljö- och avfallshantering tillsammans med dina elever!

Vi har nu nått det sista avsnittet i vår podcast Let's talk rubbish, där vi tar oss upp för avfallstrappan – ett steg i taget. I det här avsnittet fokuserar vi på det översta steget – *minimering*, alltså hur vi kan minska mängden avfall genom smartare konsumtion och ett mer hållbart sätt att leva.

Till detta avsnitt har vi tagit fram en lärarhandledning som består av:

- *Förberedelsematerial*, som hjälper eleverna att få förförståelse inför lyssningen och lättare ta till sig innehållet.
- *Uppföljningsmaterial*, där eleverna får möjlighet att reflektera, fördjupa sina kunskaper och träna på flera av skolans centrala kunskapskrav. Framför allt i ämnena *svenska, hem- och konsumentkunskap, samhällskunskap, geografi, biologi, fysik, kemi, slöjd och teknik*.

Materialet är främst anpassat för *högstadiet (årkurs 7–9)*, men det går givetvis att anpassa efter behov och användas på det sätt som passar dig och din undervisning bäst.

Vi hoppas att materialet ger både inspiration och meningsfulla samtal i klassrummet!

Trevlig lyssning önskar,
Miljöinformatörerna på Vafabmiljö

TIPS!
DELA GÄRNA
MATERIALET MED
DINA KOLLEGOR,
(FRI KOPIERING)
DU HITTAR ALLT HÄR

Vafabmiljö
Gasverksgatan 7
721 05 Västerås

Besök oss gärna på vafabmiljo.se

VafabMiljö

Let's talk
rubbish!

Lärarhandledning till avsnitt

STE06

av podden **LET'S TALK RUBBISH**

INNEHÅLL

FÖRBEREDELSEMATERIAL

Ordlista

- Svåra ord i podden

Filmer

- Avfallstrappan
- Miljöpåverkan
- Plast
- Hållbarhet

UPPFÖLJNINGSMATERIAL

Hörförståelse

- Frågor
- Facit

Gruppdiskussion

- Frågor
- Vägledning

Skrivuppgift

- Uppgift om minimering
- Vägledning

OM AVSNITTET

Det här avsnittet handlar om minimering, som är det översta steget i avfallstrappan.

I den första delen av avsnittet (0.00–4.51) börjar vi med en snabb genomgång av de tidigare avsnitten.

I den andra delen (4.52–17.45) fokuserar vi på minimering. Här bjuder vi in Jonas, som är expert på återbruk och minimering. Han delar med sig av sina idéer och tankar samt ger tips och råd om hur man kan minimera sitt avfall.

Avfallstrappan är en modell för hur vi kan arbeta med avfallshantering för att nå ett mer hållbart samhälle. Målet är att minimera avfall, bland annat genom att minska vår konsumtion. På det sättet sparar vi på jordens resurser, samtidigt som vi upprätthåller en god miljö.

Programledarna:

Vi som ligger bakom detta poddavsnitt heter Kaj och Emilia, och vi arbetar som miljöinformatörer på Vafabmiljö.

Vill du ställa frågor, bolla idéer eller boka oss för en miljöföreläsning når du oss på:

skolinfo@vafabmiljo.se

Trevlig lyssning!
Kaj & Emilia

KOPPLING TILL: LÄROPLANEN

Biologi, fysik & kemi

- Hållbar resursanvändning, energikällor, ekosystem och klimatförändring.

Hem- och konsumentkunskap

- Hållbar konsumtion och matens påverkan på miljön.

Geografi

- Globala miljöproblem och naturresurser.

Slöjd & teknik

- Återbruk, materialval och miljömedveten produktion.

Samhällskunskap

- Ekonomi, globala mål och politik, samt fördjupad förståelse för hållbar utveckling och konsumtion.

Svenska

- Utveckla språk- och kommunikationsförmåga.

SKOLAN SKA BIDRA TILL
ATT ELEVERNA UTVECKLAR
EN FÖRSTÅELSE FÖR
HÅLLBAR UTVECKLING OCH
ETT AKTIVT DELTAGANDE
I SAMHÄLLET.

– LGR22

PODDAVSNITTET SAMT DE
DISKUSSIONER FRÅGE-
STÄLLNINGAR SOM
FÖLJER I DENNA LÄRAR-
HANDLEDNING KAN KOPPLAS
TILL FLERA ÄMNEN!

FÖRBEREDELSE- MATERIAL

ORDLISTA

Här är några svåra ord som används i avsnittet.
Kika gärna på orden tillsammans innan ni lyssnar på avsnittet.

Avfall = ett annat ord för sopor.

Avfallsmängd = hur mycket sopor det blir.

Earth Overshoot Day = uträknat vara den dag vi förbrukat jordens årliga förnybara resurser.

Förnybar = något som kan återskapas och användas om och om igen.

Fritidsbanken = en plats där man kan låna sport- och fritidsutrustning gratis.

Globalt = något som gäller över hela världen.

Hållbart = att använda resurser på ett sätt som inte skadar naturen eller människor.

Koldioxid = en gas som består av grundämnena kol och syre (ett miljöfarligt utsläpp).

Konsumera = köpa eller använda något.

Miljögifter = farliga ämnen för naturen.

Miljöpåverkan = vad som händer med miljön när vi till exempel kör bil eller slänger skräp.

Miljövänlig = liten eller ingen påverkan på naturen.

Minimera = minska.

Producera = tillverka, framställa.

Resurs = här menar vi material från jorden.

Slit och släng = man använder saker bara en kort tid och slänger dem sedan.

Återanvända = man använder saker flera gånger.

Överkonsumera = när man använder eller köper mer än vad man egentligen behöver.

LÄR DIG MER OM MINIMERING – TITTA PÅ FILMerna!

1. Våra miljöinformatörer berättar om avfallstrappan – 17 minuter och 6 sekunder:

<https://vafabmiljo.se/utbildningsmaterial/undervisningsfilm-hogstadiet-gymnasiet/>

2. Avfallstrappan i korthet – 1 minut och 44 sekunder:

https://www.youtube.com/watch?v=5Y9FvMWuK_U

3. Miljöpåverkan i vardagen – 3 minuter och 44 sekunder

<https://www.youtube.com/watch?v=QLCIyCSaOz4>

4. Plast på rätt sätt – 1 minut och 22 sekunder:

<https://www.youtube.com/watch?v=m--ti6ujDtA>

5. Hållbar konsumtion och produktion – 3 minuter och 17 sekunder:

<https://www.youtube.com/watch?v=czfQMYrcGZU>

UPPFÖLJNINGS- MATERIAL

HÖRFÖRSTÅELSE 1

Uppgift:

Be eleverna lyssna på följande del i poddavsnittet (4.51–17.45) och svara på frågorna nedan:

1. Vad betyder ordet minimera i det här sammanhanget?

.....

2. Hur kan vi på bästa sätt minska mängden avfall?

.....

3. Ungefär hur mycket avfall genererar varje person i Sverige?

.....

4. Varför ökar konsumtionen i Sverige?

.....

5. Vad betyder begreppet Earth Overshoot Day?

.....

HÖRFÖRSTÅELSE 2

Uppgift:

Be eleverna lyssna på följande del i poddavsnittet (4.51–17.45) och svara på frågorna nedan:

6. När inträffade Earth Overshoot Day i Sverige år 2024?

.....

7. Vilka material behövs för att tillverka en mobiltelefon?

.....

8. Vad kallas det avfall som vi sällan tänker på som uppstår vid till exempel tillverkning av en mobiltelefon?

.....

9. Hur påverkar klädproduktionen miljön?

.....

10. Vilka tips och råd ger återbruksexperten Jonas?

.....

HÖRFÖRSTÅELSE

– FACIT

1. Vad betyder ordet minimera i det här sammanhanget?

Undvik att handla för mycket. Det bästa avfallet är det som aldrig uppstår.

2. Hur kan vi på bästa sätt minska mängden avfall?

Hyr eller låna saker och köp begagnat i stället för nytt.

3. Ungefär hur mycket avfall genererar varje person i Sverige?

Vi slänger ungefär 430 kilo avfall per person och år.

4. Varför ökar konsumtionen i Sverige?

Mängden avfall beror framför allt på ökad tillgång till varor och förändrade konsumtionsvanor.

5. Vad betyder begreppet Earth Overshoot Day?

Earth Overshoot Day är den dag på året då jordens årsbudget av förnybara resurser är förbrukad.

6. När inträffade Earth Overshoot Day i Sverige år 2024?

År 2024 inföll den dagen den 21 april.

7. Vilka material behövs för att tillverka en mobiltelefon?

Det gäller material som plast, glas och metaller, till exempel litium, koppar och kobolt.

8. Vad kallas det avfall som uppstår vid tillverkningen av en mobiltelefon?

Här syftar vi på det *osynliga avfallet* som uppstår vid tillverkningen.

9. Hur påverkar klädproduktionen miljön?

Produktion förbrukar resurser som vatten och energi, och använder kemikalier som kan förstöra dricksvatten.

10. Vilka tips och råd ger återbruksexperten Jonas?

Jonas uppmuntrar till att köpa begagnat, laga saker, sy egna kläder och skapa roliga saker av gammalt material.

GRUPPDISKUSSION

1. Vad kan man göra för att minska avfallsmängden, till exempel i hemmet eller i skolan?

.....

.....

.....

2. I Sverige producerar varje person cirka 430 kg avfall per år. Vad blir konsekvenserna om vi inte minskar denna mängd?

.....

.....

.....

3. Vad betyder överkonsumtion? Ge minst två exempel.

.....

.....

.....

GRUPPDISKUSSION

– VÄGLEDNING

Använd punkterna nedan som stöd när eleverna pratar med varandra i gruppen. De är exempel på vad de kan ta upp och utveckla under samtalet.

1. Vad kan man göra för att minska avfallsmängden, till exempel i hemmet eller i skolan?

Välj produkter som håller länge och reparera dem i stället för att köpa nytt. Minska också konsumtionen av engångsprodukter.

2. I Sverige producerar varje person cirka 430 kg avfall per år. Vad blir konsekvenserna om vi inte minskar denna mängd?

Om sopbergen och mängden avfall inte minskar riskerar både människor och miljö att drabbas av allvarliga konsekvenser, till exempel förorening av mark och vatten.

3. Vad betyder överkonsumtion? Ge minst två exempel.

Överkonsumtion innebär att fler resurser används än vad som är nödvändigt. Det kan leda till föroreningar, klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald.

SKRIVUPPGIFT OM MINIMERING

Format: **skriv en text på cirka 1–2 A4-sidor.**

DIN TEXT SKA INNEHÅLLA:

1. Fakta:

- Vad är **avfallstrappan**? Förklara!
- Varför är det viktigt att vi **minskar mängden avfall**?

2. Ditt resonemang:

- Hur kan vi som individer själva minska **vår konsumtion** och **vårt avfall**?

Tips! Ge gärna konkreta exempel som:

- Vad kan du/vi göra i vardagen?
- Finns det något du själv, familj eller din skola redan gör?
- Vilket ansvar har du/vi som samhällsmedborgare?

3. Dela med dig av dina egna tankar:

- Varför **tror du** att det är viktigt att vi **minskar avfallet**, både för nuet och framtiden?

SKRIVUPPGIFT

– VÄGLEDNING

Använd punkterna nedan som stöd när eleven skriver sin text. De är exempel på vad eleven kan ta upp och utveckla i skrivuppgiften.

1. Inledning:

- Vad är avfallstrappan? Förklara!

Avfallstrappan visar i vilken ordning olika metoder för att hantera avfall bör användas. Syftet är att nå EU:s miljömål.

- Varför är det viktigt att vi minskar mängden avfall?

Att minska mängden avfall är viktigt för att bevara jordens resurser och för att minska utsläpp och föroreningar.

2. Ditt resonemang:

- Hur kan vi som individer själva minska vår konsumtion och vårt avfall?

Fundera på om det verkligen behövs en viss sak innan den köps. Välj begagnat och laga saker som går sönder. Köp gärna närproducerat.

Tips! Ge gärna konkreta exempel som:

- Vad kan du/vi göra i vardagen?
- Finns det något du själv, familj eller din skola redan gör?
- Vilket ansvar har du/vi som samhällsmedborgare?

I skolan går det att bidra genom att äta upp maten, vara rädd om pennor och låta bli att förstöra inredningen. Det finns många fler sätt att minska avfallet.

3. Dela med dig av dina egna tankar:

- Varför tror du att det är viktigt att vi minskar avfallet, både för nuet och framtiden?

I framtiden ska jorden och vattnet må bra. Vi behöver ta hand om vår planet så att vi kan lämna över den i gott skick till kommande generationer.

A large pile of trash, including plastic bottles, paper, and other debris, is visible in the background. A speech bubble with a black outline and a white interior is positioned in the center, containing the text "Let's talk rubbish!".

Let's talk
rubbish!

**TACK FÖR ATT DU VILLE
LYSSNA PÅ VÅR PODD OCH LÄRA
DIG MER OM MINIMERING!**